

V Bruseli 17. 1. 2013
COM(2013) 6 final

**SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

o vykonávaní právnych predpisov EÚ týkajúcich sa odpadov:

**smernice 2006/12/ES o odpadoch,
smernice 91/689/EHS o nebezpečnom odpade,
smernice 75/439/EHS o odpadových olejoch, smernice 86/278/EHS o splaškových kaloch,
smernice 94/62/ES o obaloch a odpadoch z obalov,
smernice 1999/31/ES o skládkach odpadov a smernice 2002/96/ES o odpade
z elektrických a elektronických zariadení
za obdobie 2007 – 2009**

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

o vykonávaní právnych predpisov EÚ týkajúcich sa odpadov:

**smernice 2006/12/ES o odpadoch,
smernice 91/689/EHS o nebezpečnom odpade,
smernice 75/439/EHS o odpadových olejoch, smernice 86/278/EHS o splaškových kaloch,
smernice 94/62/ES o obaloch a odpadoch z obalov,
smernice 1999/31/ES o skládkach odpadov a smernice 2002/96/ES o odpade
z elektrických a elektronických zariadení
za obdobie 2007 – 2009**

1. ÚVOD

Cieľom tejto správy je informovať o vykonávaní právnych predpisov EÚ týkajúcich sa odpadov v období 2007 – 2009. Zahŕňa smernicu 2006/12/ES o odpadoch, smernicu 91/689/ES o nebezpečnom odpade, smernicu 75/439/EHS o odpadových olejoch, smernicu 86/278/EHS o splaškových kaloch, smernicu 94/62/ES o obaloch a odpadoch z obalov, smernicu 1999/31/ES o skládkach odpadov a smernicu 2002/96/ES o odpade z elektrických a elektronických zariadení. Vykonávaním nariadenia (ES) č. 1013/2006 o preprave odpadu, smernice 2006/21/ES o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a smernice 2000/53/ES o vozidlách po dobe životnosti sa budú zaoberať samostatné správy.

Táto správa vychádza z informácií, ktoré poskytli členské štáty. Podrobné správy o každej smernici sa nachádzajú na stránke:

<http://ec.europa.eu/environment/waste/reporting/index.htm>.

Smernica 2006/12/ES o odpadoch, smernica 91/689/ES o nebezpečnom odpade a smernica 75/439/EHS o odpadových olejoch boli zrušené s účinnosťou od 12. decembra 2010 prepracovanou smernicou 2008/98/ES o odpade, ktorá obsahuje ich hlavné ustanovenia. Toto je preto posledná správa, ktorá sa týka vykonávania týchto smerníc. Pre smernicu 2008/98/ES bol vypracovaný nový dotazník o vykonávaní¹. Prehľad zmien v *acquis* v oblasti odpadov je znázornený na obrázku 1 v prílohy k tejto správe.

2. VČASNOSŤ A KVALITA PODÁVANIA SPRÁV

Za vykazované obdobie 2007 – 2009 si takmer všetky členské štáty splnili svoju oznamovaciu povinnosť². Pokiaľ však ide o disciplínu členských štátov v oblasti podávania správ, stále ostáva priestor na zlepšenie: správy od štyroch členských štátov neboli poskytnuté včas, predložené správy niekedy neobsahujú odpovede na všetky otázky a informácie neboli vždy úplné.

¹ Vykonávacie rozhodnutie Komisie z 18. apríla 2012 o vypracovaní dotazníka pre správy členských štátov o vykonávaní smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpade, http://ec.europa.eu/environment/waste/reporting/pdf/C_2012_2384.pdf.

² S výnimkou Francúzska, Grécka, Malty a belgických regiónov Brusel a Valónsko, ktoré v čase dokončovania tejto správy nepredložili úplný súbor správ o vykonávaní.

Pokiaľ ide o výročné údaje o recyklácii a zhodnocovaní odpadu z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ) a obalov, väčšina členských štátov poukázala na výročné správy, ktoré boli predložené štatistickému úradu EUROSTAT. V prípade väčšiny členských štátov neboli za rok 2009 dostupné žiadne údaje (čo je v súvislosti s odpadom z elektrických a elektronických zariadení v súlade s požiadavkami na podávanie správ). V súvislosti s celkovou úrovňou recyklácie a zhodnocovania, ako aj mierou recyklovania a zberu podľa druhu materiálu alebo toku odpadov bol za roky 2007 a 2008 dostupný celý súbor údajov týkajúcich sa odpadu z elektrických a elektronických zariadení a obalov..

Kvalita podávania správ a poskytnuté informácie sa značne líšili. Členské štáty často poskytli nejasné odpovede. Hoci to v niektorých prípadoch možno pripísať nejednoznačnej formulácii niekoľkých otázok v dotazníkoch o vykonávaní, odpovede členských štátov boli opakovane nepresné, napr. často odkazovali na vnútroštátne právne predpisy, ale neuvádzali ďalšie podrobnosti, aj keď sa výslovne požadovalo vysvetlenie alebo podrobné údaje o získaných skúsenostiach.

3. SMERNICA 2006/12/ES O ODPADOCH (RÁMCOVÁ SMERNICA O ODPADOCH)

V tejto smernici, ktorá bola zrušená a nahradená smernicou 2008/98/ES o odpade, sa stanovujú základné požiadavky, vymedzenia a zásady týkajúce sa odpadového hospodárstva v EÚ. Rámcová smernica o odpadoch, ktorá bola prijatá v roku 1975 a zásadne prepracovaná v roku 1991, bola veľakrát zmenená a doplnená. Smernica 2006/12/ES (ďalej len „rámcová smernica o odpadoch z roku 2006“) bola ako kodifikované znenie predchádzajúcej smernice 75/442/ESH relevantným dokumentom pre vykazované obdobie 2007 – 2009.

Rámcová smernica o odpadoch z roku 2006 zaviedla kľúčové vymedzenia v oblasti hospodárenia s odpadmi (ako je vymedzenie pojmu „odpad“), uložila členským štátom povinnosť vybudovať primerané siete zariadení na zneškodňovanie odpadov a zaviedla hierarchiu odpadového hospodárstva v troch krokoch, ktorá uprednostňuje predchádzanie vzniku odpadov pred ich zhodnocovaním, pričom ich zneškodňovanie sa uvádza ako posledné riešenie. Touto smernicou sa členským štátom ukladala povinnosť zabezpečiť, aby pri zhodnocovaní alebo zneškodňovaní odpadu nebolo ohrozené ľudské zdravie a životné prostredie, a zakazovalo sa ňou svojvoľné opúšťanie, nepovolené ukladanie a nekontrolované zneškodňovanie odpadov. Podľa tejto smernice boli členské štáty povinné vypracovať národné plány odpadového hospodárstva a v smernici sa zavádzala povinnosť získať povolenie na nakladanie s odpadmi.

Všetky členské štáty podávajúce správu potvrdili, že túto smernicu začlenili do svojich vnútroštátnych právnych predpisov a že dodržiavajú jej základné požiadavky vrátane vypracovania jedného alebo viacerých plánov odpadového hospodárstva a že prijali opatrenia na zabezpečenie sebestačnosti pri zneškodňovaní odpadov. Okrem toho všetky členské štáty podávajúce správy potvrdili súlad s ustanoveniami rámcovej smernice o odpadoch z roku 2006, pokiaľ ide o požiadavky súvisiace s povolením a uchovávanie záznamov.

Pokiaľ ide o zvolené možnosti spracovania odpadu, zistili sa však závažné nedostatky pri uplatňovaní právnych predpisov EÚ o odpade. Zo štatistik vyplýva, že mnohé členské štáty sú ešte stále do veľkej miery závislé od ukladania odpadu z domácností, čo nie je v súlade s koncepciou hierarchie odpadového hospodárstva, ako sa zdôrazňuje v článku 3 ods. 1 rámcovej smernice o odpadoch z roku 2006, a je ešte viac v rozpore s požiadavkami prepracovanej rámcovej smernice o odpadoch, ktorá stanovuje hierarchiu odpadového

hospodárstva v piatich krokoch. V roku 2009 sa spôsoby spracovania komunálneho odpadu v jednotlivých členských štátoch výrazne líšili, a to od krajín vo veľkej miere používajúcich skládky (Bulharsko, Rumunsko, Malta, Litva a Lotyšsko skladujú viac ako 90 % svojho odpadu) až po menej ako 5 % skladovania odpadu (Belgicko, Dánsko, Nemecko, Holandsko, Rakúsko a Švédsko). Najvyššiu mieru recyklovania (vrátane kompostovania³) dosiahlo Rakúsko (70 %), ďalej Nemecko (66 %), Belgicko a Holandsko (60 %), a Švédsko (55 %). Švédsko, Dánsko, Holandsko, Luxembursko, Belgicko, Nemecko a Francúzsko majú najvyššiu mieru spaľovania odpadov (nerozlišuje sa medzi spaľovaním s využitím alebo bez využitia energie). Tieto veľké rozdiely boli do istej miery výsledkom neskorého zavedenia právnych predpisov o odpadoch v členských štátoch, ktoré k EÚ pristúpili po roku 2004. Pokrok v týchto krajinách sa preto bude musieť pozorne sledovať ako hlavný ukazovateľ účinnosti ich politik odpadového hospodárstva. Niektoré staršie členské štáty však preukázali trvale nízku mieru výkonnosti (napr. Grécko s 82 % skladovaním, Portugalsko len s 20 % recykláciou). Pokrok by sa mal v týchto krajinách podporiť cieleným poradenstvom a využitím financovania zo štrukturálneho a kohézneho fondu.

Istý pokrok pri nakladaní s komunálnym odpadom bolo možné spozorovať pri porovnaní s predchádzajúcim obdobím vykazovania, čo možno pravdepodobne vysvetliť zlepšením infraštruktúry odpadového hospodárstva vybudovanej v posledných rokoch. Vykonávanie smerníc EÚ podľa jednotlivých druhov odpadov (napríklad smernica o obaloch, smernica o odpade z elektrických a elektronických zariadení alebo smernica o batériách) a opatrení zameraných na dosiahnutie stanovených cieľov bolo takisto hnacím faktorom, keďže infraštruktúra, systémy zberu odpadov, informačné kampane atď., ktoré boli zavedené na dosiahnutie súladu s týmito právnymi predpismi, prispeli k celkovému zlepšeniu odpadového hospodárstva. Celkové údaje o hospodárení s odpadom vo všeobecnosti, ako aj konkrétne údaje o hospodárení s komunálnym odpadom zostávajú neuspokojivé vzhľadom na cieľ EÚ prejsť k európskej recyklujúcej spoločnosti, ako sa zdôrazňuje v prepracovanej rámcovej smernici o odpade 2008/98/ES. Stále však existuje obrovský recyklačný potenciál, pričom viac ako polovica existujúcich zdrojov obsiahnutých v odpadoch zostáva nevyužitá, a preto je bezodkladne potrebné vynaložiť úsilie na urýchlenie zavedenia moderných systémov odpadového hospodárstva s účinným využívaním zdrojov.

4. SMERNICA 91/689/EHS O NEBEZPEČNOM ODPADE

Smernica o nebezpečnom odpade – ktorá sa v súčasnosti ruší, pričom jej hlavné ustanovenia sú súčasťou smernice 2008/98/ES o odpade – zaviedla jednotné vymedzenie nebezpečného odpadu a zabezpečila ekologické hospodárenie s tokom takýchto odpadov. Okrem kontrol stanovených v rámcovej smernici o odpadoch z roku 2006 boli v súvislosti s nakladaním s nebezpečným odpadom zavedené mnohé kontroly vrátane požiadavky zákazu zmiešania nebezpečného odpadu s inými druhmi odpadu, požiadaviek týkajúcich sa vysledovateľnosti a oznámenia Komisii o odpadoch, ktoré prejavujú nebezpečné vlastnosti, ale nie sú uvedené ako nebezpečné.

³ *Kompostovanie* je proces, pri ktorom sa biomasa mení na kompost pôsobením kyslíka a určitých mikroorganizmov (podrobnejšie vysvetlenie rôznych foriem nakladania s biologicky odbúrateľným odpadom sa nachádza v odseku 2 pracovného dokumentu útvarov Komisie, ktorý je prílohou oznámenia Komisie o budúcich opatreniach v oblasti nakladania s biologickým odpadom v Európskej únii, SEK(2010) 577 v konečnom znení na stránke: http://ec.europa.eu/environment/waste/compost/pdf/sec_biowaste.pdf).

Všetky členské štáty podávajúce správu transponovali príslušné ustanovenia smernice o nebezpečnom odpade do svojich vnútroštátnych právnych predpisov. Informácie, ktoré poskytli členské štáty podávajúce správu, však neboli vo všetkých prípadoch presné a úplné. Existujú najmä obavy týkajúce sa presadzovania zákazu zmiešania a príslušných výnimiek. Existujú pochybnosti, či kontroly vychádzajúce z konkrétnych prípadov a sťažností, ktoré ohlásili niektoré členské štáty, boli dostatočné na splnenie požiadaviek na primerané pravidelné kontroly. Okrem toho nie je vždy zrejmé, či do týchto kontrol a do požiadaviek na podávanie správ boli skutočne zahrnutí pôvodcovia nebezpečného odpadu alebo vo všeobecnosti podniky či zariadenia, ktoré zneškodňujú odpad.

5. SMERNICA 75/439/EHS O ZNEŠKODŇOVANÍ ODPADOVÝCH OLEJOV

Smernica o odpadových olejoch bola od 12. decembra 2010 takisto zrušená – odpadové oleje teraz spadajú do smernice 2008/98/ES o odpade.

Všetky členské štáty transponovali smernicu o odpadových olejoch do vnútroštátnych právnych predpisov. Z hodnotenia správ členských štátov vyplynulo, že sa uplatňujú primerané povoloňacie a kontrolné mechanizmy s cieľom zabrániť negatívnym vplyvom nakladania s odpadovými olejmi na životné prostredie a zdravie.

V rokoch 2008 a 2009 sa v celej EÚ používali zmiešané spôsoby spracovania odpadu. Sedem členských štátov uprednostnilo ako možnosť nakladania s odpadom regeneráciu odpadových olejov pred ich spaľovaním a ukladaním na skládku, štyri členské štáty sa zamerali na spaľovanie a jeden členský štát si zvolil ukladanie na skládku. Dva členské štáty veľkú časť svojich odpadových olejov vyviezli. Osem členských štátov nebolo možné podrobne analyzovať pre chýbajúce údaje. Zvyšných päť členských štátov sa rozhodlo pre mix všetkých troch možností spracovania odpadu.

Niekoľko členských štátov zistilo isté obmedzenia, ktoré bránia regenerácii alebo spaľovaniu odpadových olejov. Najbežnejšou príčinou boli malé množstvá vyprodukovaných a zhromaždených olejov a následne nedostatok spracovateľských kapacít. Z hospodárskeho hľadiska sa investície do infraštruktúry spracovania odpadových olejov nezdarujú pre tieto krajiny primerané.

6. SMERNICA 86/278/EHS O SPLAŠKOVÝCH KALOCH

Cieľom smernice o splaškových kaloch je podnietiť používanie splaškových kalov v poľnohospodárstve a predísť ich škodlivému vplyvu na pôdu, vegetáciu, zvieratá a zdravie ľudí. Táto smernica obsahuje niekoľko požiadaviek na kvalitu splaškov, ktoré sa majú použiť v poľnohospodárstve, na kvalitu pôdy, na ktorej sa tieto splašky majú použiť, alebo na obmedzenie používania splaškov na konkrétne účely a v konkrétnych obdobiach. Hlavným cieľom týchto požiadaviek je obmedziť koncentráciu ťažkých kovov v pôde. Na tento účel boli stanovené limitné hodnoty pre ťažké kovy v pôde, v ktorej sa používajú splašky, a pre maximálne ročné množstvá takýchto ťažkých kovov, ktoré sa môžu dostať do pôdy prostredníctvom používania splaškov v poľnohospodárstve.

Transpozícia a vykonávanie tejto smernice sú naďalej bezproblémové a od posledného obdobia podávania správ nedošlo k väčším zmenám. Zaujímavé však je, že pokiaľ ide o vnútroštátne limitné hodnoty pre ťažké kovy, medzi jednotlivými členskými štátmi existujú

veľké rozdiely: zatiaľ čo niektoré členské štáty prijali prahové hodnoty tejto smernice, iné sa rozhodli prijať oveľa prísnejšie limitné hodnoty.

Z analýzy údajov, ktoré oznámili členské štáty o splaškoch vyprodukovaných a používaných v poľnohospodárstve, vyplýva, že sa podarilo dosiahnuť cieľ podnietiť používanie splaškov v poľnohospodárstve. Aj keď tvorba splaškov v rokoch 2007 – 2009 mierne poklesla (< 1 %), členské štáty hlásia vyššiu mieru používania splaškov v poľnohospodárstve približne o 8 % v tom istom období.

V prvom štvrtroku 2013 Komisia vykoná hodnotenie ex post viacerých smerníc o odpadovom toku vrátane smernice o splaškových kaloch.

7. SMERNICA 94/62/ES O OBALOCH A ODPADOCH Z OBALOV

Cieľom smernice o obaloch je harmonizovať vnútroštátne opatrenia s cieľom predísť vplyvu obalov a odpadov z obalov na životné prostredie alebo ho obmedziť a zabezpečiť bezproblémové fungovanie vnútorného trhu. Táto smernica obsahuje ustanovenia o predchádzaní vzniku odpadu z obalov, opätovnom používaní obalov a o zhodnocovaní a recyklovaní odpadu z obalov. V smernici sa stanovujú ciele v oblasti recyklácie a zhodnocovania, členským štátom sa ukladá povinnosť zaviesť systémy na zber odpadov z obalov a uvádzajú sa minimálne požiadavky, ktoré musia splniť všetky obaly, aby sa mohli použiť na trhu EÚ. Niekoľkým členským štátom bolo udelené prechodné obdobie na dosiahnutie cieľov v oblasti zhodnocovania a recyklácie.

Všetky členské štáty podávajúce správy vo všeobecnosti riadne transponovali požiadavky smernice do svojich vnútroštátnych právnych predpisov. Na základe informácií, ktoré poskytl členské štáty a na základe štatistík Eurostatu možno predpokladať, že celková miera vykonávania je aj naďalej uspokojivá. Len dva členské štáty uviedli, že ich vnútroštátne právne predpisy boli počas vykazovaného obdobia zmenené.

V rokoch 2007 – 2009 bolo množstvo a zloženie vyprodukovaného odpadu z obalov naďalej pomerne stabilné, pričom v roku 2007 a 2008 došlo k miernemu nárastu váhy. V roku 2009 došlo k značnému poklesu množstva odpadu z obalov vyprodukovaného pod úrovňou z roku 2005, aj keď nie je možné presne uviesť dôvody tohto vývoja.

Grécku, Írsku a Portugalsku bolo udelené prechodné obdobie na dosiahnutie cieľov v oblasti spracovania odpadu z obalov až do roku 2011 z dôvodu veľkého množstva malých ostrovov, existencie vidieckych a horských oblastí a nízkej miery spotreby obalov. Okrem toho smernica 2005/20/ES a zmluvy o pristúpení umožňujú stanoviť neskorší termín na dosiahnutie týchto cieľov pre krajiny, ktoré vstúpili do Európskej únie v roku 2004 (Česká republika, Estónsko, Cyprus, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Poľsko, Slovinsko, Slovensko) a v roku 2007 (Rumunsko a Bulharsko).

Celková miera zhodnocovania a recyklovania odpadov sa v porovnaní s predchádzajúcim obdobím vykazovania značne zvýšila, prevažne z dôvodu zavedenia systémov zberu a spracovania odpadov v nových členských štátoch. V rokoch 2007 – 2009 dosiahla celková miera zhodnotenia a recyklácie odpadu na úrovni EÚ 27 mierne, ale trvalé zvýšenie.

Prevažná väčšina členských štátov dosiahla ciele celkového zhodnotenia a recyklovania, ako aj ciele recyklovania podľa materiálov, až na niektoré výnimky. V roku 2009 nespĺnili jeden alebo viacero stanovených cieľov štyri členské štáty. Niektoré členské štáty nedosiahli

stanovený cieľ do jedného roka, ale podarilo sa im ho dosiahnuť v predchádzajúcom alebo nasledujúcom roku, z čoho zrejme vyplýva, že v týchto členských štátoch neexistujú v oblasti infraštruktúry odpadového hospodárstva žiadne systematické štrukturálne deficity. Ostatným členským štátom sa však systematicky nedarilo dosiahnuť ciele celkového zhodnotenia/recyklovania ani ciele stanovené pre konkrétne materiály počas vykazovaného obdobia, pričom tento problém je potrebné riešiť individuálne.

Väčšina členských štátov prijala opatrenia, ktoré zabránia tvorbe odpadu z obalov, pričom podpora prevencie tvorby odpadu z obalov a rozvoja systémov opätovného použitia obalov zostáva aj naďalej úlohou členských štátov.

Všetky členské štáty podávajúce správy oznámili vytvorenie systémov separovaného zberu pre odpady z obalov⁴. Jednotlivé systémy sa líšia v závislosti od miery účinnosti a dostupnosti pre obyvateľstvo a nákladov pre občanov. Niektoré z členských štátov, ktoré pristúpili v roku 2004, začali len nedávno zavádzať relevantnú infraštruktúru prostredníctvom pilotných projektov v mestských oblastiach. Členské štáty zaviedli množstvo rôznych iniciatív zameraných na zvýšenie informovanosti spotrebiteľov a podnikov o ekologickom hospodárení s odpadom z obalov vrátane separovaného zberu. Tam, kde už takéto systémy budú zavedené, bol systém separovaného zberu (a následná kvalita recyklovania) podstatne lepší.

Vykonávanie a praktické presadzovanie požiadaviek stanovených v smernici sa v jednotlivých členských štátoch výrazne líši, čo vyplynulo aj z hodnotenia štatistických údajov. Smernica je predmetom plánovaného následného hodnotenia, ktoré sa má začať v roku 2013.

8. SMERNICA 1999/31/ES O SKLÁDKACH ODPADOV

Cieľom smernice o skládkach je predchádzať alebo znížiť nepriaznivý vplyv skládok odpadov na životné prostredie a ľudské zdravie. Ustanovuje prísne technické požiadavky týkajúce sa skládok odpadu, osobitné požiadavky týkajúce sa prijatia odpadu na skládku a uvádza kategórie skládok v závislosti od predpokladaného odpadu, ktorý sa tam bude ukladať. Smernica ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby príslušné vnútroštátne orgány vydali povolenie na prevádzku skládky odpadu. Medzi kľúčové ustanovenia patria ciele týkajúce sa postupného odvedenia biologicky odbúrateľného komunálneho odpadu⁵ zo skládok odpadu s cieľom znížiť emisie metánu⁶ a zároveň technické požiadavky týkajúce sa zachytávania a spracovania skládkového plynu.

Skladovanie odpadu patrilo vždy medzi najmenej želané možnosti hospodárenia s odpadom. Potvrdilo sa to aj v rámcovej smernici o odpadoch z roku 2008. Mnohé členské štáty prijali opatrenia na jeho úplné odstránenie, a v tejto súvislosti boli veľmi úspešné (miera ukladania komunálneho odpadu na skládkach klesla pod 5 % v Belgicku, Dánsku, Nemecku,

⁴ *Systémy separovaného zberu pre odpady z obalov* možno chápať ako systémy zriadené na zabezpečenie návratu a/alebo zberu použitých obalov a/alebo odpadov z obalov od spotrebiteľa, iného konečného užívateľa alebo z prúdu odpadov s cieľom ukončiť ho najvhodnejšou alternatívou odpadového hospodárstva (článok 7 ods. 1 písm. a) smernice o obaloch).

⁵ *Biologicky odbúrateľný odpad* znamená odpad, ktorý môže byť anaeróbne alebo aeróbne rozložený, ako napríklad odpad z potravín, rastlinný odpad, papier a lepenka (článok 2 písm. m) smernice o skládkach).

⁶ Pri rozkladaní biologicky odbúrateľného odpadu na skládkach vzniká metán, silný skleníkový plyn, ktorý je približne 20-krát silnejší ako CO₂, pokiaľ ide o skleníkový efekt.

Holandsku, Rakúsku a vo Švédsku). V mnohých krajinách je však ukladanie komunálneho odpadu na skládkach prevažujúcou (prípadne jedinou dostupnou) možnosťou hospodárenia s odpadom. Tieto krajiny musia vynaložiť značné úsilie o zmenu situácie a drasticky znížiť mieru ukladania odpadu na skládkach.

Členské štáty uviedli, že väčšinu požiadaviek smernice transponovali do svojich vnútroštátnych právnych predpisov. Všetky členské štáty uviedli, že prijali opatrenia na zníženie miery ukladania komunálneho odpadu na skládkach vrátane programov prevencie a že prijali vnútroštátne stratégie a opatrenia na zníženie miery biologicky odbúrateľného odpadu idúceho na skládky. Údaje poskytnuté o množstve biologicky odbúrateľného odpadu idúceho na skládky poukazujú na to, že množstvo takéhoto odpadu sa priebežne znižuje: z 19 členských štátov, ktorých údaje možno porovnať s údajmi z predchádzajúcich správ, bolo 11 schopných znížiť mieru biologicky odbúrateľného komunálneho odpadu idúceho na skládky.

Všetky členské štáty vymedzili kritériá pre prijatie odpadu pre rôzne triedy skládok. Technické požiadavky smernice (monitorovanie výluhov⁷, povrchu, pozemných vôd a emisií plynov) boli vo všeobecnosti náležite transponované do vnútroštátnych právnych predpisov. Komplexné údaje o praktickom presadzovaní týchto požiadaviek prevádzkovateľmi skládok však nie sú vždy k dispozícii. Podľa dostupných údajov bolo na konci vykazovaného obdobia 2007 – 2009 v prevádzke ešte veľké množstvo nevyhovujúcich skládok, hoci ich počet sa v porovnaní s predchádzajúcou správou znížil (najmä v prípade skládok pre odpad, ktorý nie je nebezpečný). Väčšina členských štátov uviedla, že všetky skládky, ktoré sú v prevádzke vrátane skládok pre inertný odpad, spĺňajú požiadavky smernice. Štyri členské štáty ohlásili len malý počet vyhovujúcich skládok, pričom ostatné si vyžadujú rozšírenie a modernizáciu.

Komisia prepracuje ciele týkajúce sa zníženia množstva biologicky odbúrateľného odpadu na skládkach a v roku 2014 predloží Európskemu parlamentu a Rade správu, ku ktorej bude v prípade potreby priložený návrh.

9. SMERNICA 2002/96/ES O ODPADE Z ELEKTRICKÝCH A ELEKTRONICKÝCH ZARIADENÍ (SMERNICA O OEEZ)

Smernica o odpade z elektrických a elektronických zariadení je zameraná na podporu a optimalizáciu zberu, opätovného využitia, recyklovania a zhodnotenia odpadu z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ), čím sa zabezpečí vysoká úroveň ochrany životného prostredia a zdravia. Vymedzuje zriadenie systémov zberu na vrátenie starých zariadení a zameriava sa na zodpovednosť výrobcov ako na kľúčový politický mechanizmus na zníženie množstva OEEZ určeného na konečnú likvidáciu na skládke. Cieľom tejto smernice je zlepšiť konštrukciu výrobkov v snahe predchádzať tvorbe odpadu z elektrických a elektronických zariadení a zvýšiť možnosť jeho opätovného využitia a zhodnotenia, pričom vymedzuje financovanie systémov zhodnotenia a spracovania odpadu z elektrických a elektronických zariadení producentmi. Zdôrazňuje, že s odpadom z elektrických a elektronických zariadení by sa malo manipulovať opatrne vzhľadom na často nebezpečné vlastnosti tohto materiálu a jeho hodnotu ako zdroja. Smernica preto pre členské štáty vymedzuje povinné ciele týkajúce sa zberu odpadu z elektrických a elektronických zariadení z domácností a stanovuje ciele pre opätovné využitie/recykláciu a zhodnotenie pre rôzne

⁷ „výluh“ znamená akúkoľvek tekutinu presakujúcu cez uložený odpad a vytekajúcu zo skládky alebo nachádzajúcu sa na skládke (pozri článok 2 písm. i) smernice o skládkach).

kategórie odpadu z elektrických a elektronických zariadení s cieľom prispieť k účinnému využívaniu tohto zdroja (niektorým členským štátom bolo na dosiahnutie týchto cieľov poskytnuté prechodné obdobie).

Komisia v roku 2008 začala prepracúvať smernicu o odpade z elektrických a elektronických zariadení s cieľom prispôsobiť ciele týkajúce sa zberu odpadu realite rôznych členských štátov, sprísniť ustanovenia týkajúce sa nezákonných zásielok a znížiť administratívnu záťaž. Nová smernica o odpade z elektrických a elektronických zariadení bola prijatá 4. júla 2012⁸.

Všetky členské štáty transponovali príslušné ustanovenia smernice o odpade z elektrických a elektronických zariadení do svojich vnútroštátnych právnych predpisov.

Na základe správ o vnútroštátnom vykonávaní v rokoch 2007 – 2009 a predložených údajov o dosahovaní cieľov sa zdá, že miera súladu so smernicou je vo všeobecnosti uspokojivá. Vo vykazovaných rokoch 2007 a 2008 museli krajiny EÚ 15 dosiahnuť ciele stanovené v smernici. V roku 2008 muselo túto požiadavku splniť aj Slovinsko. Ostatné členské štáty budú musieť preukázať súlad po roku vykazovania 2009. Požadované údaje predložili všetky členské štáty. Z krajín, ktoré museli vykázať súlad v roku 2008, boli značne pod súčasným cieľom zberu 4 kg len Taliansko a Slovinsko⁹. Pozitívny trend zberu a zhodnocovania je jasne viditeľný z ročných údajov, ktoré boli doteraz ohlásené.

Všetky členské štáty podávajúce správu oznámili zavedenie systémov zberu pre odpad z elektrických a elektronických zariadení. Komunálny odpad bol prevažne zvolenou možnosťou – súkromné individuálne systémy existujú len v niekoľkých prípadoch ako doplnok kolektívnych systémov. Vnútroštátne systémy sa líšia v závislosti od ich komplexnosti a účinnosti, proximity a dostupnosti obyvateľom. Miera rozvoja sa okrem toho líši podľa jednotlivých krajín, ako aj medzi vidieckymi a mestskými oblasťami.

Počas tohto obdobia vykazovania sa vo všetkých členských štátoch, ktoré poskytli údaje, zozbieralo, opätovne použilo/recyklovalo a zhodnotilo väčšie množstvo odpadu z elektrických a elektronických zariadení. Prevažná väčšina členských štátov bola schopná dosiahnuť ciele týkajúce sa zberu stanovené v tejto smernici¹⁰ a ciele týkajúce sa opätovného využitia/recyklácie a zhodnotenia podľa konkrétnych kategórií. V prípade, že členské štáty nedodrжали ciele stanovené v smernici, spravidla nedodrжали len vybrané ciele (a nie celý súbor cieľov). V rokoch 2007 a 2008 nedosiahli ciele týkajúce sa opätovného využitia/recyklovania konkrétnych druhov odpadu tri členské štáty.

10. ZÁVERY

Zo správ členských štátov za roky 2007 – 2009 vyplýva, že právne predpisy EÚ o odpadoch boli do veľkej miery náležite transponované do vnútroštátnych právnych predpisov.

⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/19/EÚ zo 4. júla 2012 o odpade z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ), Ú. v. EÚ L 197/38, 24.7.2012.

⁹ Členské štáty zabezpečia, aby sa najneskôr do 31. decembra 2006 dosiahol podiel separovaného zberu priemerne aspoň štyri kilogramy OEEZ na obyvateľa za rok zo súkromných domácností (článok 5 ods. 5 smernice o odpade z elektrických a elektronických zariadení).

¹⁰ Pre všetky ciele uplatniteľné na rôzne kategórie odpadu z elektrických a elektronických zariadení pozri článok 7 ods. 2 a prílohu IA smernice o elektrických a elektronických zariadení, ako aj graf č. 8 v prílohe k tejto správe a tabuľku č. 3 v konkrétnej správe o vykonávaní smernice o elektrických a elektronických zariadeniach na stránke: <http://ec.europa.eu/environment/waste/reporting/index.htm>.

Podľa informácií, ktoré poskytli členské štáty, a podľa dostupných štatistických údajov je miera vykonávania smernice o odpadoch z elektrických a elektronických zariadení a smernice o obaloch veľmi uspokojivá, pričom jednotlivé ciele sa nepodarilo dosiahnuť iba niekoľkým členským štátom.

V súvislosti s vykonávaním smernice o odpadových olejoch a smernice o splaškových kaloch sa nezistili žiadne väčšie problémy alebo nedostatky.

V prípade ostatných smerníc sa však vyskytli závažné problémy s praktickým vykonávaním a presadzovaním. Tento záver možno vyvodiť nielen zo správ členských štátov o vykonávaní, ale aj z ostatných zdrojov informácií, napríklad z údajov Eurostatu, z vlastných štúdií Komisie alebo z množstva sťažností a porušení týkajúcich sa hospodárenia s odpadom. Pokiaľ ide o jednotlivé smernice, miera ich presadzovania sa značne líši, pričom najväčšie obavy sa týkajú smernice o nebezpečnom odpade, rámcovej smernice o odpadoch z roku 2006 a smernice o skládkach.

Pokiaľ ide o smernicu o nebezpečnom odpade, pochybnosti z hľadiska jej praktického presadzovania sa týkajú zákazu zmiešania¹¹ a súvisiacich výnimiek vymedzených v smernici¹² a zo širšieho hľadiska sa týkajú pochopenia „pravidelných“ kontrol a súvisiacich zariadení, na ktoré sa vzťahujú kontroly v niektorých členských štátoch.

Pokiaľ ide o smernicu o skládkach, keďže jej prísne požiadavky sa často transponujú do vnútroštátneho práva a keďže boli prijaté opatrenia na zníženie objemu biologicky odbúrateľného odpadu idúceho na skládky, počet nevyhovujúcich skládok, ktoré sú ešte stále v prevádzke, aj naďalej aj naďalej vzbudzuje obavy. Ďalším vážnym problémom je celková miera ukladania odpadu na skládky, pričom kým niekoľko členských štátov dokázalo, že jej zníženie na takmer nulovú hodnotu je možné realizovať, niekoľko ďalších do značnej miery závisí od tejto najmenej vhodnej možnosti nakladania s odpadom. Dosiahnutie praktického vylúčenia ukladania odpadu na skládky si vyžaduje osobitnú pozornosť, pokiaľ ide o priority politik v rámci Plánu pre Európu efektívne využívajúcu zdroje.

Pokiaľ ide o rámcovú smernicu o odpadoch z roku 2006, dostupné štatistiky, množstvo prípadov týkajúcich sa porušení, predchádzajúce správy o vykonávaní a vlastné štúdie Komisie poukazujú na jej stále nedostatočné vykonávanie a presadzovanie. Pretrvávajú obavy v súvislosti s náležitým uplatňovaním hierarchie odpadového hospodárstva, dokonca aj v jeho trojkrokovej verzii, keďže vysoká miera závislosti od ukladania odpadu na skládke vedie k nevyužití potenciálu recyklovania a zhodnotenia, hoci v tomto vykazovanom období bolo možné spozorovať istý pokrok. Medzi najväčšie prekážky lepšieho vykonávania na úrovni členských štátov patrí nedostatok záväzkov a zdrojov na kontrolu vykonávania a presadzovanie spolu so štrukturálnymi, inštitucionálnymi a ústavnými obmedzeniami¹³. Odstránenie týchto prekážok by spolu s prísnejšími vnútroštátnymi kontrolami a lepšími znalosťami o hospodárení s odpadom prinieslo výraznejšie zlepšenie.

¹¹ Členské štáty prijímajú potrebné opatrenia, vyžadujúce, aby každé zariadenie alebo podnik, ktoré nebezpečný odpad zneškodňuje, zhodnocujú, zhromažďujú a/alebo prepravujú, nemiešali rôzne druhy nebezpečného odpadu navzájom alebo nemiešali nebezpečný odpad s odpadom, ktorý nie je nebezpečný (článok 2 ods. 2 smernice o nebezpečnom odpade).

¹² Treba mať na pamäti, že ustanovenia týkajúce sa zákazu zmiešania a predpokladov pre možné výnimky sú do veľkej miery upravené v rámci smernice 2008/98/ES.

¹³ Pozri štúdiu Komisie o vykonávaní právnych predpisov EÚ na účely ekologického rastu, záverečná správa z 29. novembra 2011, dostupná na:

<http://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/study%2012%20FINAL%20REPORT.pdf>

Hierarchia odpadového hospodárstva bola upravená v smernici 2008/98/ES o odpade s väčším dôrazom na prevenciu, opätovné využitie a recyklovanie. Zahŕnutie nových cieľov v oblasti recyklovania a zhodnotenia do tejto smernice bude dôležitým faktorom pre lepšie využívanie materiálov nachádzajúcich sa v odpade namiesto ich likvidácie. Prepracovaná smernica členským štátom zároveň umožňuje odchyliť sa od tejto hierarchie, ak im to umožňuje zohľadnenie životného cyklu v rámci celkového vplyvu produkcie odpadu a nakladania s odpadom. Členským štátom to umožní zaujať širší prístup k identifikácii a vykonávaniu možností hospodárenia s odpadom, ktoré sú tým najlepším riešením pre životné prostredie¹⁴.

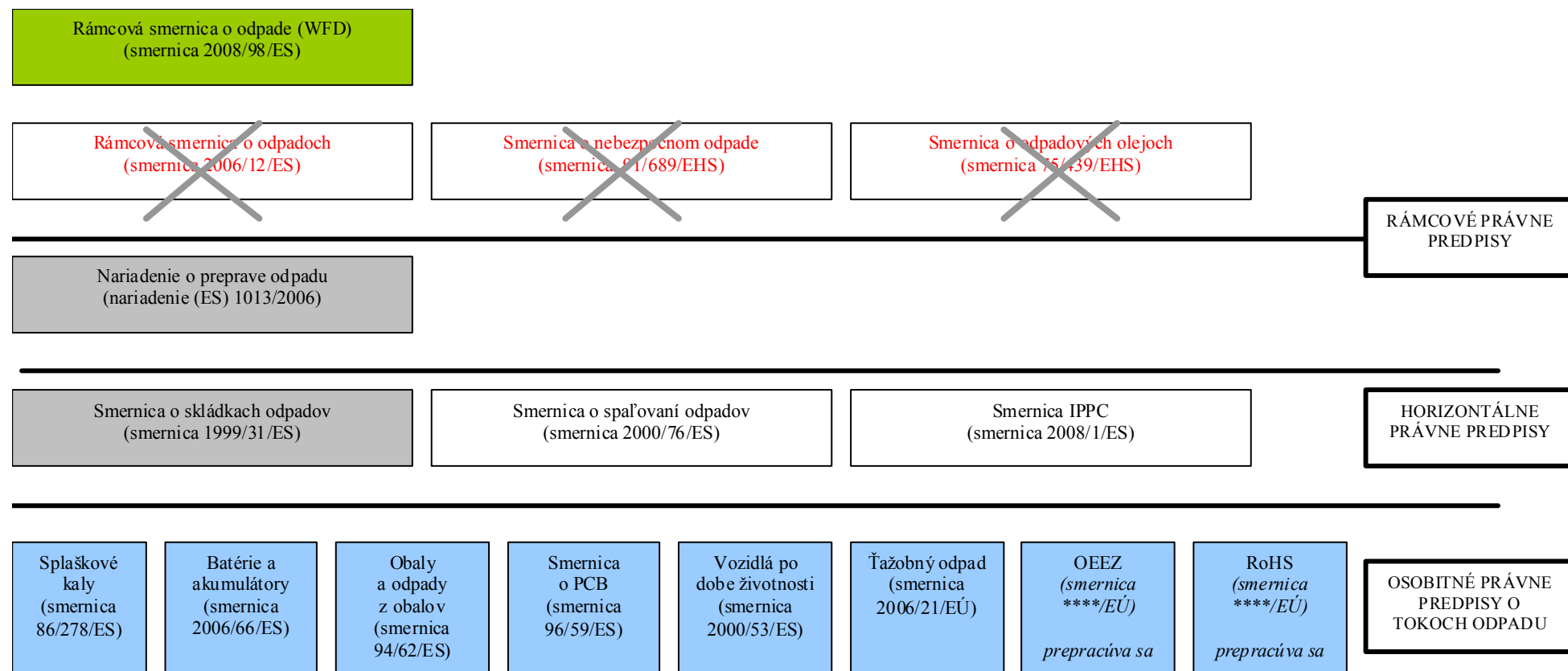
Nedávna štúdia¹⁵, ktorú uverejnila Komisia, poukazuje na to, že plné vykonávanie právnych predpisov EÚ o odpade by viedlo k úspore vo výške 72 miliárd EUR ročne, k zvýšeniu ročného obratu odvetvia hospodárenia s odpadom EÚ a jeho recyklovania o 42 miliárd EUR a k vytvoreniu viac ako 400 000 pracovných miest do roku 2020. Nezákonné nakladanie s odpadom alebo nedostatočná infraštruktúra v členských štátoch majú za následok nevyužitie príležitosti na hospodársky rast, ktoré si nemôžeme dovoliť, a vedie k ohrozovaniu životného prostredia. Z tohto dôvodu je nevyhnutné podniknúť rozhodujúce kroky a odstrániť nedostatky pri vykonávaní v oblasti hospodárenia s odpadom a prejsť na spoločnosť efektívne využívajúcu zdroje.

¹⁴ Pozri usmernenia Komisie o tom, ako uplatňovať prístupy zamerané na životný cyklus (napr. LCA) na hospodárenie s odpadom na stránke: <http://lct.jrc.ec.europa.eu/assessment/publications>.

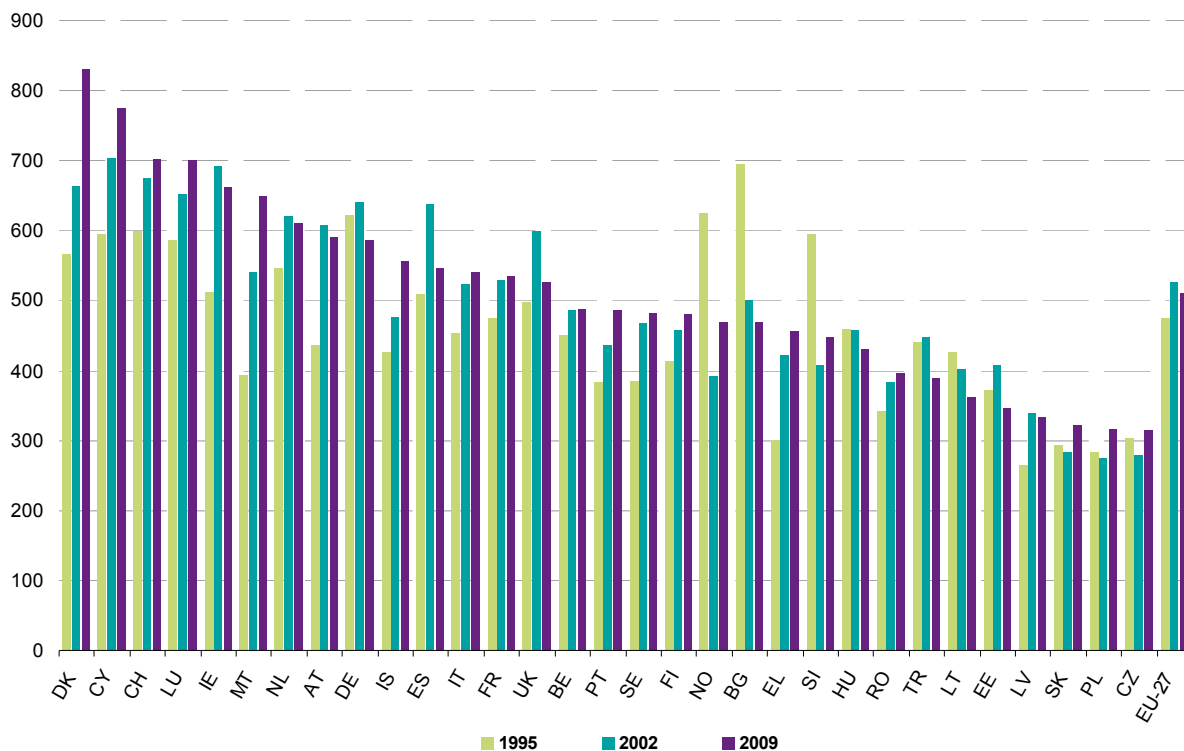
¹⁵ Štúdia o vykonávaní právnych predpisov EÚ na účely ekologického rastu, záverečná správa z 29. novembra 2011, k dispozícii na: <http://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/study%2012%20FINAL%20REPORT.pdf>.

Príloha

Obrázok 1. Prehľad právnych predpisov EÚ o odpade – stav k mesiacu júl 2012

Obrázok 2. Komunálny odpad vyprodukovaný podľa jednotlivých krajín v rokoch 1995, 2002 a 2009, rozdelený podľa úrovne za rok 2009 (kg na obyvateľa)

Relevantné zmeny v rámci sérií:

Prudký pokles v Estónsku (2001), Španielsku (2004), Litve (1999), Maďarsku (2000), Portugalsku (2002), Slovinsku (2002) a Nórsku (2001).

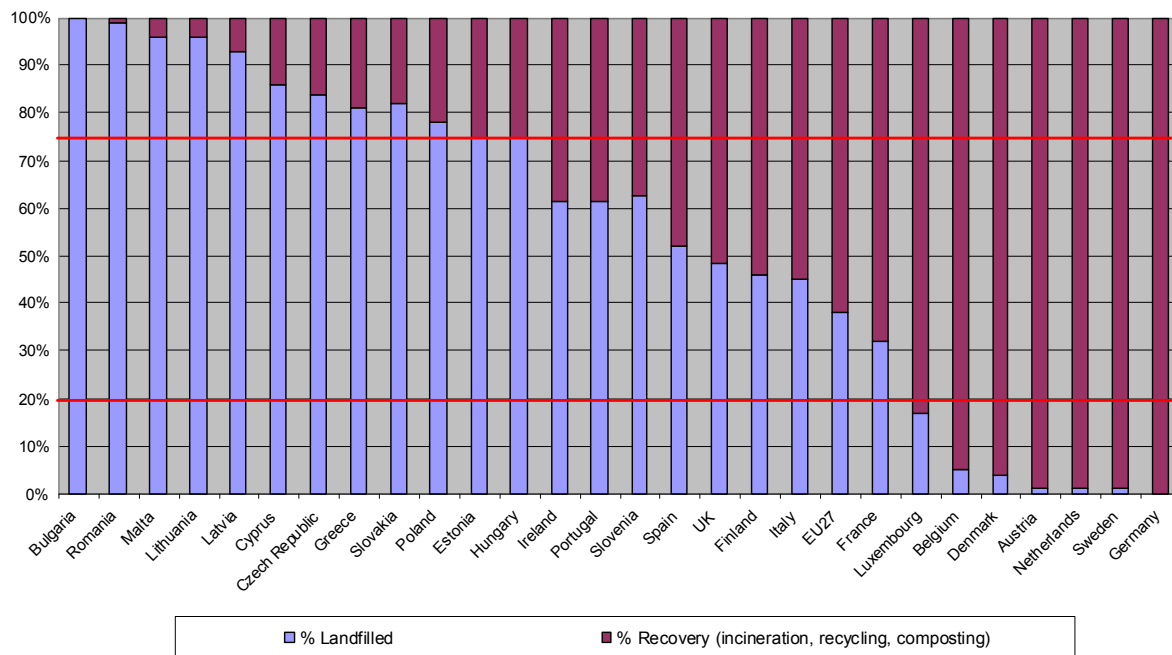
Prudký nárast v Lotyšsku (2002) a na Slovensku (2002)

Zdroj: Eurostat (kód online údajov: env_wasmun)

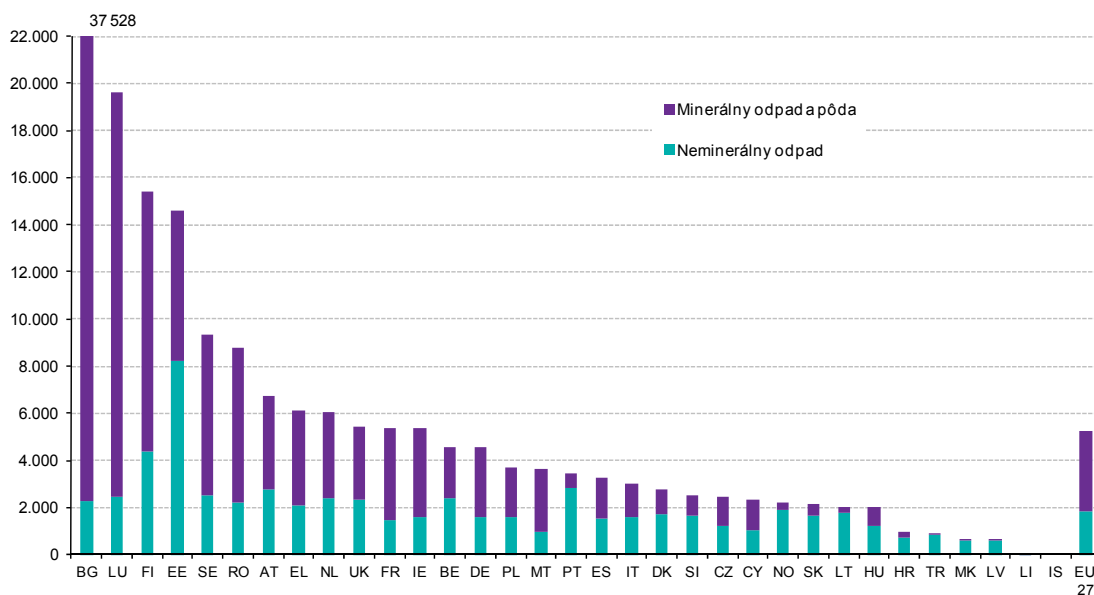
Obrázok 3. Skladovanie, spaľovanie, recyklovanie a kompostovanie komunálneho odpadu v krajinách EÚ 27 v rokoch 1995 – 2009

	1995	2009	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Zmena 1995 – 2009
miliónov ton																
Skladovanie	141	138	140	137	138	139	135	131	124	117	109	108	106	100	96	-32 %
Spaľovanie	31	32	33	34	36	38	39	41	41	43	47	49	50	50	51	63 %
Recyklovanie	22	23	28	30	37	38	40	46	47	49	51	54	57	59	59	172 %
Kompostovanie	13	15	16	18	21	27	28	32	34	36	38	40	42	44	45	239 %
kg na hlavu																
Skladovanie	296	290	293	285	287	288	278	269	254	239	221	219	213	201	191	-35 %
Spaľovanie	65	66	70	71	76	79	81	85	84	89	95	99	100	99	101	56 %
Recyklovanie	46	48	58	62	77	78	83	95	97	100	105	109	116	118	118	159 %
Kompostovanie	28	31	33	37	44	55	58	65	69	74	78	82	85	88	89	224 %

Obrázok 4. Spracovanie komunálneho odpadu v roku 2009 (zdroj: GR ENV na základe údajov štatistického úradu EUROSTAT)

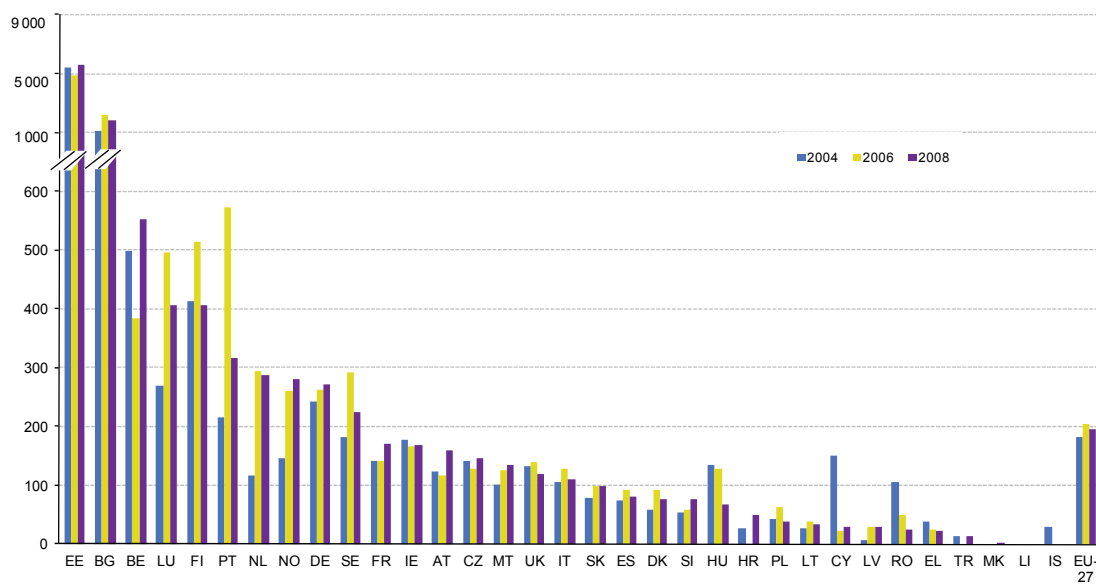

Obrázok 5. Produkcia minerálneho a neminerálneho odpadu za rok 2008 (kg na obyvateľa)

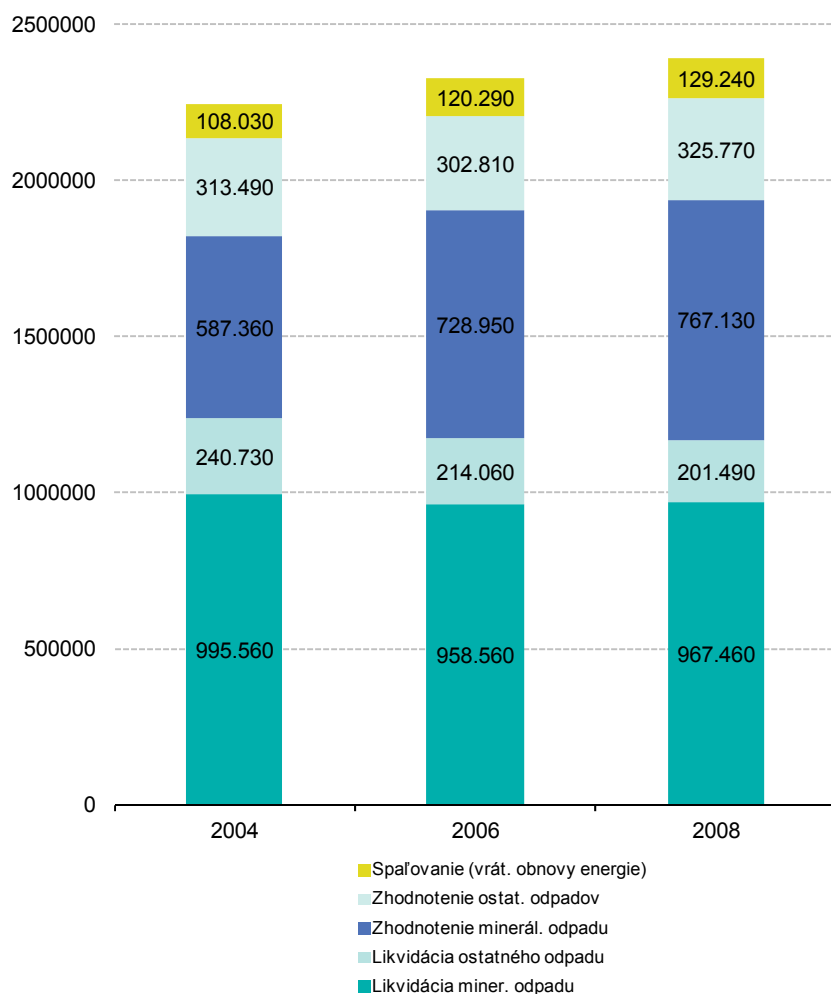
Zdroj: Eurostat (kód údajov online: env_wasgen, tsdpc210 and demo_gind)

Obrázok 6. Produkcia nebezpečného odpadu v rokoch 2004 – 2008 (kg na obyvateľa)

Zdroj: Eurostat (kód údajov online: env_wasgen and demo_gind)

Obrázok 7. Vývoj spracovania odpadu v krajinách EÚ 27 podľa kategórie odpadu v rokoch 2004 – 2008 (1 000 ton)

Zdroj: Eurostat (kód údajov online: env_wastrt)

Obrázok 8. Prehľad cieľov v oblasti odpadu z elektrických a elektronických zariadení určeného na spracovanie podľa článku 7 ods. 2 smernice o OEEZ 2002/96/ES

Spracovanie odpadu musí zahŕňať minimálne odstránenie všetkých kvapalín. V článku 7 smernice sú stanovené konkrétne ciele pre recyklovanie a zhodnotenie, ktoré sa líšia v závislosti od konkrétnych kategórií zariadení.	Miera opätovného využitia a recyklovania (podľa priemernej hmotnosti zariadenia)	Miera zhodnotenia (podľa priemernej hmotnosti zariadenia)
Toky elektronického odpadu:		
Veľké domáce spotrebiče	75 %	80 %
Predajné automaty	75 %	80 %
IT a telekomunikačné zariadenia	65 %	75 %
Spotrebná elektronika	65 %	75 %
Malé domáce spotrebiče	70 %	50 %
Osvetľovacie telesá	70 %	50 %
Elektrické a elektronické nástroje (s výnimkou veľkých stacionárnych priemyselných nástrojov)	70 %	50 %
Hračky, zariadenia určené na rekreačné účely	70 %	50 %
Prístroje na monitorovanie a kontrolu	70 %	50 %
Plynové výbojky	80 %	